

EDITORIAL

DESPRÉS DEL CENTENARI. CAP A NOUS REPTES

1. Aquest any l'activitat de l'Acadèmia ha estat presidida en bona part per un fet infreqüent, el **centenari d'un acadèmic encara ben actiu**, el doctor Moisès Broggi i Vallès. Els actes que s'han fet per tot Catalunya, i a molts nivells i àmbits, des de petites viles fins al lliurament de la condecoració més important del país en el Palau de la Generalitat, han suposat un grau d'activitat, d'esforç físic inclòs, difícilment assumibles per persones amb molts menys anys. En el número anterior, monogràfic, s'aportaven les fotografies dels quatre acadèmics centenaris que hem tingut, o de què en tenim notícia, tots dels temps més recents. Esperem poder celebrar més aniversaris amb el nostre president d'honor i més centenaris entre els acadèmics, algun bastant proper, per l'immediat 2009, el de la doctora Rita Levi Montalcini acadèmica d'honor i la dona amb més reconeixement científic en el món actual. Repetim la nostra felicitació al doctor Moisès Broggi.

2. També ens cal mirar el futur, del nostre país i de la medicina, com a ciència i com a professió. En aquest número incloem les aportacions, plenes de seny, de diversos col·laboradors, sobre la medicina com a professió en el futur. El títol va ser prou clar: **La medicina vol seguir sent una professió?** Els canvis en la manera del que abans era definit com l'art de curar, de guarir, i ara ja té un abast molt més ampli, el de prevenir. Hem de tendir a veure menys "pacients", a evitar que les persones es posin malaltes. I això des del camp de la medicina vol dir prevenció, però també extensió, en la que hi ha de participar persones amb una formació tècnica de base molt diferent, i a més diversa pels diferents aspectes de la prevenció. Les aportacions, i ajuts de la física (amb exploracions del fons del cos, fetes des de fora, o la pròpia terapèutica amb radiacions), de la química (amb les anàlisis més afinades), de la matemàtica (amb l'aplicació estadística, fonamental per l'anàlisi epidemiològica), van molt més enllà de les aportacions de les ciències clàssiques de la vida i de la salut, com eren la biologia, i totes les ciències naturals, o la farmàcia. I encara els temes de la gestió, a la que s'arriba per molt diverses vies, la medicina potser present però minoritària. A més les pròpies ciències de curar tornen a la diversificació de titulacions, en continguts i en grau. El futur de la medicina doncs, des del punt de vista de la professió estricta, està en via accelerada de modificació. I aquí en reflectim una bona part.

I deixem fora, no pas perquè no siguin molt importants, les tendències en els plans d'ensenyament, de més aprenentatge pràctic i menys memorístic, de reducció del temps per a obtenir un títol bàsic, potser també de més atenció a la subespecialització. Fins ara les especialitats eren la branca final de troncs extensos de la medicina o la cirurgia. Ara les especialitats clàssiques passen a ser branques intermèdies, gairebé troncs (recordem aquí la denominació de matèries troncales) que porten a una subespecialització. Això s'ha vist molt clar en les facultats noves, com ara són les de psicologia, amb un component sanitari important, però no pas únic, o d'odontologia, ara ja amb les seves pròpies especialitzacions. Igualment en el progrés tècnic que ha portat al creixement de les antigues professions "auxiliars", i que ara ja tenen el seu propi nivell i diferenciació.

Aquesta valoració del futur també s'ha tractat a l'Acadèmia en el col·loqui que ha analitzat un fet ben observable, el de la progressiva feminització de l'exercici de la medicina. Però aquest és un tema per un altre dia. Moltes vegades aquesta visió de futur l'hem d'enllaçar amb una visió sòlida, clara i amb prou dades del passat, del que ja s'ha esdevingut en el propi país. En el mateix col·loqui de la feminització calgué recordar el passat de l'accés de la dona a la medicina, i a les professions sanitàries.

Hem de fer constar el nostre sentiment per la mort sobtada i prematura, als 62 anys, del doctor Hèlios Pardell, que de forma tant activa i plena d'empenta es dedicava a l'ensenyament i la prevenció i que va intervenir en aquest col·loqui. Aquesta és doncs una publicació pòstuma.

3. En l'enfocament del futur immediat de les activitats de l'Acadèmia, ja s'ha dit en altre lloc, tenim dues fites importants, per a recordar dos aspectes essencials en el desenvolupament de la medicina catalana. Un és el gran revifament del segle XVIII, la nostra renaixença científica, també econòmica i social, que es frustrà aviat per les guerres, la del francès i les carlines, però es recuperà després amb una renaixença de la llengua, de les nostres lletres. El **Col·legi de Cirurgia** va ser creat l'any 1760. Ja a tocar, el gairebé immediat any 2010, l'Acadèmia té previst celebrar, de manera prou solemne, aquest **250 aniversari**, del que fou fet fonamental en la represa del nostre nivell mèdic, sanitari, científic. Cal dir que aquest fet, tot i no ben recordat en la data, encara està present en el nostre record col·lectiu. Potser més a l'Acadèmia, perquè estem en l'edifici

fundacional, però també entre l'ambient mèdic. Parlar del Col·legi de Cirurgia no sona a estrany entre els que ens escolten.

El segon fet que volem commemorar, el 2011, molt més important, està ja totalment esborrat del record. El nom de la persona, Arnau de Vilanova, ha quedat, però poc més. I cal dir que ha estat el personatge més rellevant en tota la història de la medicina catalana, i l'únic que ha estat el metge més important del món en el seu temps. Mai més hem tingut un número u de la medicina del món. Sembla que va morir el 6 de setembre de 1311, i haurem de dedicar una activitat considerable a aquest "**Vilè centenari de la mort d'Arnau de Vilanova**", que va excel·lir també en altres camps, entre ells el del pensament religiós. Estem segurs que no serà només l'Acadèmia de Medicina de Catalunya la que es farà ressò d'aquesta efemèride.

Arnau va morir camí d'Avinyó, on hi havia els papas aleshores, va ser professor a Montpeller, també fou metge dels reis d'Aragó i visqué molts anys a Barcelona. És doncs un clar personatge català, i occità, en un temps en que les relacions entre les terres de llengua catalana i de llengua d'oc, eren molt fluïdes. Serà doncs un llaç més en el record que anem fent, a la nostra revista i des de l'Acadèmia, de la medicina d'Occitània.

4. També en aquest futur més immediat, insistim en el reforçament del paper dels **acadèmics corresponents**, ara hem gairebé completat la xifra de 120 per elecció. I també en la descentralització d'algunes de les activitats de la nostra institució. Així el centenari del Col·legi de Cirurgia ens porta a reforçar de manera ben directa els llaços amb les terres del camp de Tarragona, amb les persones i les institucions, ajuntaments i museus, principalment de Vilallonga del Camp, lloc de naixement de Pere Virgili, i de Cambrils, on nasqué Antoni Gimbernat. L'Acadèmia s'honora també amb aquestes celebracions, portant el motor i la torxa des del punt de vista mèdic, però que tenen evidentment

un abast molt més ampli des del punt de vista estrictament local. I aquesta és també una de les nostres funcions.

5. També ens importen les **relacions exteriors**, principalment amb l'Acadèmia de Mèxic, amb la que tenim acords de col·laboració continuada, i el patronatge comú de l'estàtua d'Esculapi, el vell Asclepi que ara ha tornat a Empúries, en la seva figura original, però que té prou representacions a Barcelona., entre elles la de la nostra Acadèmia. En el proper número destinem una part important del contingut a recollir algunes de les aportacions que van fer alguns membres il·lustres de l'Acadèmia Nacional de Medicina de Mèxic, naturalment en la llengua en què foren pronunciades. Haguéssim preferit fer un número monogràfic, però no s'ha pogut obtenir un aplec suficient de textos.

6. Finalment anunciem la voluntat de l'Acadèmia, com una de les nostres prioritats, de fer **créixer la revista**. S'han fixat tres mesures concretes inicials. Una primera ha estat assegurar-ne la viabilitat de finançament, cosa que amb equilibris sembla que s'ha aconseguit. Una segona ha estat el seu pas a la xarxa, no solament perquè la posem a la nostra pàgina web, sinó perquè està també recollida en el programa RACO, (Revistes Catalanes d'Accés Obert). Amb això s'assegura la possibilitat de consulta, totalment oberta i per tant lliure, per part de tothom qui hi estigui interessat. Aquesta difusió a la xarxa, que cal anar fent conèixer, tant per a la nostra revista com les cada vegada més que estan al programa, permet la reducció de tirada i de costos. La tercera és l'increment de la freqüència. Fins ara s'ha fet una revista quadrimestral. Cal recordar que durant molt temps, els "Anales de Medicina y Cirugía", tenien una freqüència bimestral, sis números a l'any, finançats "esponsoritzats" diríem ara, per un sol laboratori farmacèutic, "Hubber", que posava l'anunci dels seus productes en forma d'encartament. De tota manera la revista actual, amb el format una mica més gran i el tipus de lletra més petit, recull més quantitat d'informació. Esperem que es pugui sostenir la freqüència trimestral, és a dir quatre números cada any.